

Nástrahy pravopisu - psaní čárek

Ing. Kateřina Tomšíková

Psaní čárky v souvětí

Souřadné spojení vět spojkami *a, i, ani, nebo, či*

- Čárku **nepíšeme** před spojkami *a, i, ani, nebo, či*, pokud jde o spojení vět hlavních či vět vedlejších ve **slučovacím poměru**.
- Jsou-li však věty spojeny v jiném poměru než prostě slučovacím, oddělujeme je čárkou.

Psaní čárky v souvětí - spojení vět dvojitými spojovacími výrazy (*ani – ani, buď – nebo* apod.)

- Čárka se píše až před druhým (třetím) spojovacím výrazem v pořadí, např.:
 - *Atť už přijde osobně, nebo vyšle svého právního zástupce, smlouvu dnes jistě uzavřeme.*
 - *Maminka se na Michala ani nezlobila, ani mu nevynadala.*
 - *Buď je náčelník opravdu tak hodný, nebo jen vyčkává a promýšlí další postup.*
 - *Vichřice v tom okamžiku už jednak ztrácela na síle, jednak se vzdalovala.*
 - *Cítil se na jedné straně zoufale, na druhé straně si však své zoufalství užíval.*
 - *Všechny tyto kousky jsem s nimi buď zažil, nebo o nich slyšel z jejich vyprávění, či mi o nich vyprávěl někdo třetí.*

**Psaní čárky v souvětí - podřadná spojení vět
podřadící spojky (že, aby, kdyby apod.)**

- Čárkami **oddělujeme** spojení **vět hlavních a vedlejších**, např.:
 - *Pokáceli statnou borovici, **aby** získali materiál na stavbu domu.*
 - *Muselo jít o velice vážnou věc, **jestliže** její význam neupadl ani po letech.*
 - *Mluvili jistě o mně, **poněvadž** mě sledovali očima.*
 - ***Protože** silně pršelo, nikdo nebyl na ulici.*
 - ***Aby** se úkolu mohla zdárně zhostit, potřebovala ještě několik maličkostí.*
- Čárkou oddělujeme též spojení **dvou vedlejších vět**, které **jsou spojeny podřadně**, např.:
 - *Pamatuješ si toho řečníka, **který** nevěděl, **jak** začít, **když** vystoupil na tribunu?*

Psaní čárky v souvětí - podřadná spojení vět
vztažná zájmena (*kdo, který* apod.)

- **Připojujeme vedlejší větu k hlavní, oddělujeme čárkou, např.:**
 - *V dílnách se rozhoduje, **kdo** si bude moci vzít volno.*
 - ***Komu** ta záležitost prospěla nejvíc, Petr v té chvíli nevěděl.*
 - ***Čeho** se nejvíc obával, nebyl schopen ani vyslovit.*
 - *Chci se zmínit o jednom případě, **který** si dobře pamatují.*
 - *Poznejte kino, **do kterého** se budete rádi vracet.*

Psaní čárky v souvětí - podřadná spojení vět příslovce (*jak, kam* apod.)

- Příslovce plní funkci podřadicího spojovacího výrazu, např.:
 - *Kamkoli* přišel, přinesl s sebou smích a radost.
 - Zůstanu u tebe do té doby, *dokud* se nebudeme moci vzít.
 - Stále se ptal, *proč* tomu tak je.

Psaní čárky v souvětí - vložené vedlejší věty

Čárkami **oddělujeme** vedlejší věty:

- **vložené do řídicí věty**, např.:
 - *Přece už včera, když jsem s tebou šla domů, sis musel všimnout toho vysokého pána s holí.*
 - *Krabice, do kterých ukládáme zimní šatstvo, jsou uloženy nahore.*
- **vložené mezi dvě hlavní věty, vedlejší věta je závislá na 1.**, např.:
 - *Bylo to v revíru, který patří známému, a všichni si to pamatují.*
- **v pozici mezi vedlejší větou a hlavní větou, je-li druhá vedlejší věta závislá na první vedlejší větě**, např.:
 - *Když zjistíme, kam odešel, možná se vše vysvětlí.*
Ale:
 - *Až přijde a až se přivítáme, musí mi všechno popořádku vypovědět.*

Psaní čárky v souvětí - dva spojovací výrazy vedle sebe (že když, protože kdyby apod.)

- Pokud každý ze 2 výrazů patří k jiné větě, píšeme **čárku jen před prvním** z nich, např.:
 - *Vždy věděl, že kdyby se cokoli přihodilo, může se na ni spolehnout.*
 - *Uvědomte si, že přestože záběr vidíte prostorově, na fotografii je převeden jen do dvou rozměrů.*
- Jestliže lze chápat **vedlejší větu jako vsuvku**, je možné řešit její oddělení čárkami nebo pomlčkami:
 - *Dostavte se na poradu nebo, kdybyste se nemohl dostavit, pošlete připomínky písemně předem.*
 - *Dostavte se na poradu nebo – kdybyste se nemohl dostavit – pošlete připomínky písemně předem.*

Psaní čárky v souvětí - věty závislé na výrazu s oslabenou větnou platností (*samozřejmě, hlavně* apod.)

- Čárkou **zpravidla neoddělujeme** vedlejší věty, které závisejí na částicích, tj. výrazech s oslabenou větnou platností.
- **Psaní s čárkou** však rovněž **není chybné**, např.:
 - *Hlavně(,)* že jsme vyhráli a smazali nepovedený zápas v Příbrami.
 - *Přirozeně(,)* že zrakové schopnosti se u různých plemen liší.
 - *Samozřejmě(,)* že jsem se snažil ukázat v nejlepším světle.

Psaní čárky v souvětí - výrazy pocitované jako výpustka (*Nevěděl, co s tím.*)

- ▶ Pokud lze určitou část věty vypustit, aniž by sdělení ztratilo smysl, zbylý celek **oddělujeme ji čárkou. Řešení bez čárky není chybné:**
 - *Nevěděl(,) jak z toho ven.*
 - *Volič chce vědět(,) co a jak.*
 - *Zaměstnanci jsou zvyklí neptat se(,) proč a nač.*
- ▶ Ocitne-li se na konci celku samotný spojovací výraz „vypuštěné“ věty, čárkou ho zpravidla **neoddělujeme:**
 - *Rád by se pustil do práce, ale nevěděl jak.*
 - *Vyměním svou knihu rád, jen řekni za co.*
 - *Sedneme si ke stolu s někým důležitým. Víš s kým?*

Psaní čárky v souvětí časové příslovce + spojovací výraz

- **Čárka se obvykle píše už před zdůrazňovacími výrazy:**
 - *Děvče se dalo přesvědčit, **teprve** když mu ukázali ten dopis.*
 - *Působilo mu radost na otázku odpovědět, **zvláště** když odpověď byla určena soukromé osobě.*
 - *Pustil se do toho, **hned** jak se vrátil z dovolené.*
- **Psaní s čárkou po je možné, stojí-li před ním časové příslovce, např. *hned*.**
 - *Pustil se do toho **hned, jak** se vrátil z dovolené.*
- **Pokud je spojovací výraz uvozen dvěma částicemi, čárku píšeme už před první:**
 - *Požádejte o radu svého lékaře, **třeba právě** když Vás bude očkovat.*

Psaní čárky v souvětí - vedlejší věty časové typ *předtím než, pokaždé když*

- Čárku **obvykle nepíšeme**:
 - *Předtím než* zvoláme vítězný pokřik, musíme výrobek řádně otestovat.
 - *Pokaždé když* přišel, silně zaklepal na zadní dveře a hlasně pozdravil.

Psaní čárky v souvětí - věty s *tak(,)* *jak*

- **Čárka se píše** když je spojení připojeno **spíše volně**:
 - *Nebyla tam žádná jména, **tak** jak říkala.*
 - *Byli bychom úplně sami, **tak** jak to máme nejraději.*
- **Mezi *tak* a *jak* čárku píšeme v případě**, že výraz ***tak* rozvíjí přísudek** hlavní věty a má funkci příslovečného určení:
 - *Věci přijímám **tak, jak** přicházejí.*
 - *Dozorce se rozhlédl **tak, jak** to vždycky dělal.*
- Umístění čárky někdy může změnit význam věty:
 - *Zařízení pracovalo přesně **tak, jak** jsem předpovídal.*
 - *Zařízení pracovalo přesně, **tak jak** jsem předpovídal.*

Psaní čárky v souvětí - věty s *poté(,) co*

- Čárka se **doporučuje**, stojí-li *poté co* na začátku větného celku, např.:
 - *Poté(,) co se přihlásíte do systému, zobrazí se váš seznam předmětů.*
- Čárka se **píše**, jestliže výrazu **předchází časové určení**, např.:
 - *Dominik se narodil týden **poté, co** se nám konečně podařilo vyměnit malý byt za větší.*

Psaní čárky v souvětí - celek s *poté co* je do věty vložen

- a) je **volně vložený** – je nutno **psát čárku na začátku i na konci** vložené konstrukce, čárka uvnitř je volitelná:
 - *Kaarti Polamöke, poté(,) co se z rodného Finska vydal pracovat do thajské pobočky firmy, zakotvil v Česku na pozici generálního ředitele.*
- b) je **nedílnou součástí věty** – **nepíšeme čárku před *poté*, čárkami oddělíme** vloženou vedlejší větu časovou:
 - *Kaarti Polamöke poté, co se z rodného Finska vydal pracovat do thajské pobočky firmy, zakotvil v Česku na pozici generálního ředitele.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Čárka ve spojení několikanásobných větných členů
spojení souřadné (bezespoječné), slučovací poměr

- Jsou-li výrazy řazeny za sebou bez spojovacího výrazu, **oddělujeme je čárkou**, např.:
 - *Marie, Jana, Petr a Ctibor dostanou zaslouženou odměnu* (několikanásobný podmět),
 - *Chudák Karel kýchal, kašlal a smrkal* (několikanásobný přísudek).
 - *Mluvil klidně, vyrovnaně, s rozvahou* (několikanásobné příslovečné určení způsobu).
 - *Tu znenadání promluvil jemný, lahodný hlas* (několikanásobný přívlastek).

Psaní čárky ve větě jednoduché

- souřadné spojení několikanásobných větných členů
v různém významovém poměru

Čárku píšeme.

- poměr odporovací:
 - *tuhle záležitost si vyřídíme v soukromí, a ne na chodbě,*
 - *malý, ale hezký domek.*
- poměr důsledkový:
 - *obrovská, a proto nepřehlédnutelná budova,*
 - *lhal sám sobě, a tudíž i jiným.*
- poměr stupňovací:
 - *nemáme dost kanceláří, ba dokonce ani dost stolů,*
 - *druhé řešení bylo jednodušší, a dokonce i vkusné.*

Psaní čárky ve větě jednoduché
Větné členy spojené dvojitými spojovacími výrazy
(*ani – ani, buď – nebo, jednak – jednak* apod.)

- 1. výraz odkazuje k dalšímu, čárka se píše před 2. (dalšími), např.:
 - *Ani mně, ani Petrovi se ještě nechtělo spát.*
 - *V EU je důležité umět jak francouzsky, tak anglicky.*
 - *Služební cestu ministerstvo nejen povolilo, nýbrž i zaplatilo.*
 - *Jednak strach, jednak špatné svědomí byly příčinou jejích obav.*
 - *Vše potřebné obstarám buď já sám, nebo můj syn.*
 - *Přinese s sebou buď učebnici, nebo cvičebnici, nebo pracovní sešit.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - volný přívlástek

- **Odděluje** se čárkou (even. z obou stran)
 - *Lidové noviny jsou nejstarší český deník, založený roku 1893.*
 - *Karlův most, založený Karlem IV. roku 1357, je turisticky atraktivní.*
 - *Tento film, natočený těsně po návratu z Nepálu, patří k jeho nejlepším.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - těsný přívlastek

- Těsný přívlastek se **čárkami neodděluje**, často se s ním setkáváme v úředním stylu, např.:
 - *Studenti uvedení v tomto seznamu mohou odejít.*
 - *Doba určená k vysvětlení látky se neplánovaně protáhla.*
 - *K jejich žádosti adresované předsedovi Poslanecké sněmovny se připojili i další starostové obcí.*
 - *Dopis zasláný na adresu obžalovaného pošta vrátila zpět.*

Psaní čárky ve větě jednoduché hranice mezi volným a těsným přívlastkem

- Na psaní čárek záleží, aby čtenář správně pochopil obsah, např.:
 - *Potraviny, koupené v obchodním domě, jsem uložil do ledničky.*
 - = všechny potraviny jsem nakoupil v obchodním domě a uložil do ledničky
 - ×
 - *Potraviny koupené v obchodním domě jsem uložil do ledničky.*
 - = ty potraviny, které jsem koupil v obchodním domě, jsem uložil do ledničky.

**Psaní čárky ve větě jednoduché - přívlastkové
konstrukce typu *zákon č. 235/2004 Sb., o dani
z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů***

- Od čísla **oddělujeme je čárkami** z obou stran, spojení “*ve znění pozdějších předpisů*” se doporučuje **čárkami neoddělovat** :
 - *Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů konkretizuje právo na zaměstnání.*

Psaní čárky ve větě jednoduché přívlastek několikanásobný a postupně rozvíjející

- Záleží na tom, zde je přídavné jméno rozvito, nebo jsou-li přídavná jména ve vztahu souřadnosti a jedná se o přívlastek několikanásobný.
 - *počáteční vývojová fáze* (jedna z vývojových fází),
ale
 - *počáteční, vývojová fáze* (= počáteční, a to vývojová fáze).

Psaní čárky ve větě jednoduché výrazy, které pozbyly větné platnosti

- **Není striktní pravidlo.**
- Bez čárky píšeme ustálená spojení, jako jsou např.:
 - *dělej co dělej, ber kde ber, sněz co sníš, buď jak buď.*
- Čárkou se neoddělují výrazy, které jsou původem výpustky, např.:
 - *Řekni mi proč. Ale to já nevím proč. Tady přece nejde o to jak.*
- Typy s vedlejší větou, která pozbyla větné platnosti se píšou bez čárky, psaní s není chybné, např.:
 - *ať dělá(,) co dělá; ať chce(,) nebo nechce.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Typ *stejně jako*, *podobně jako*

- a) Vyjadřují **srovnání**, **čárka se nepíše**, např.:
 - *Svou budoucnost si představuji stejně jako většina lidí mé generace.*
 - *Stát by měl v budoucnu účtovat podobně jako soukromé firmy.*
- b) Je mezi nimi **slučovací** spojení, **čárku píšeme**, např.:
 - *Petr zapůsobil na provozního vedoucího, stejně/podobně jako na vedoucího směny* (= Petr udělal dobrý dojem na provozního vedoucího i na vedoucího směny).

Psaní čárky ve větě jednoduché typ *stejně jako, podobně jako*

- Je-li konstrukce do věty vložena, **čárka by se za ní psát neměla (ale není to chyba)**, např.:
 - *Psi a kočky, **podobně jako** křečci a papoušci(,) bývají oblíbenými domácími mazlíčky.*
- Někdy se mění význam věty, např.:
 - *Náš registrační formulář byl vyplněn **stejně jako** formulář paní Šimáčkové.*
 - *Náš registrační formulář byl vyplněn, **stejně jako** formulář paní Šimáčkové.*

Psaní čárky ve větě jednoduché typ *stejně jako, podobně jako*

- Je-li druhý člen spojení uvozen pomocí *i* a *ani*, dává se přednost **psaní bez čárky**, je-li uvozen *také, tak i, přípouští se obě možnosti*, např.:
 - *Stejně jako v jiných provozovnách i tady se zaměřujeme na správné míry čepovaných nápojů.*
 - *Stejně jako před týdnem ani v noci na včerejšek požár nevznikl sám od sebe.*
 - *Podobně jako zelenina(,) také ovoce se prodává i zmražené.*
 - *Podobně jako hollywoodské hvězdy(,) tak i podnikatelé dostávají svá ocenění.*
- Není-li druhý člen spojení uvozen žádným výrazem, čárka se **nepíše**:
 - *Stejně jako v předchozích měsících rostly v listopadu tržby tříprocentním tempem.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Typ *tak jako*

- a) Mají funkci příslovečného určení způsobu, čárku nepíšeme, např.:
 - *Všechno bylo přesně **tak jako** jindy.*
- b) Jsou to dodatečně připojené konstrukce, čárku píšeme, např.:
 - *Hmyz ji naplňoval odporem, **tak jako** cokoliv jiného plazícího se v trávě.*
- Psaním či nepsaním čárky lze větě dát různé významy, např.:
 - *Možná přístroj nebudeš moci používat **tak jako** dřív.*
 - *Možná přístroj nebudeš moci používat, **tak jako** dřív.*

Psaní čárky ve větě jednoduché spojovací výrazy *jakož i, rovněž i*

- Mají ve větě funkci jako spojky slučovací (*a, i*).
- Jde o několikanásobný větný člen, **před** nímž se **čárka píše**, ale **za** ním **nikoli**, např.:
 - *Studenti, jakož i senioři a vojáci mají slevu.*
 - *Zámecký pán, rovněž i jeho manželka a děti museli během hodiny opustit hlavní město.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - oslovení

- Odděluje se čárkami, např.:
 - *Už jsme si to, Jano, vysvětlovali tisíckrát.*
 - *Přátelé, prosím o chvílku pozornosti.*
- Je-li **jednoslovný pozdrav** bezprostředně spojen s oslovením, **není nutné** oddělit čárkou, např.:
 - *Ahoj(,) Vítku, už jsi o sobě dlouho nedal vědět.*
- U **víceslovných pozdravů** pozdrav a oslovení **čárkou oddělujeme**, např.:
 - *„Dobrý den, paní Opatrná,“ hlaholil pan Nováček.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - dodatkově připojený větný člen

- Rozumějí se tím rozvíjející větné členy připojené na konec věty, která by mohla končit tečkou, např.:
 - *Pracoval tu odjakživa, jako stavbyvedoucí.*
 - *(Srov. Pracoval tu odjakživa. Jako stavbyvedoucí.)*
- **Čárka je na pisateli** a její užití může textu dát různé významové odstíny, např.:
 - *Utekla od něho už jednou, kvůli jeho milenkám.*
 - *(Srov. Utekla od něho už jednou kvůli jeho milenkám.)*
 - *Koupil kytici květin, pro maminku.*
 - *(Srov. Koupil kytici květin pro maminku.)*

Psaní čárky ve větě jednoduché - konstrukce s *a to*

- Pokud k větě **připojujeme** větné členy přinášející informace, píšeme **před *a to* čárku**, např.:
 - *Zboží můžete reklamovat, **a to** do tří dnů.*
- Jestliže je konstrukce **do věty vložena**, **oddělujeme ji čárkami z obou stran**, např.:
 - *Dostavil se do kanceláře, **a to** na minutu přesně, a energicky se posadil.*
- Je třeba odlišit od souvětí, v nichž jsou věty spojeny spojkou *a* v poměru slučovacím a *to* je zájmenem odkazujícím na obsah předchozí věty, např.:
 - *Příliš dlouho váhal **a to** se mu nevyplatilo (= a to váhání se mu nevyplatilo).*

Psaní čárky ve větě jednoduché - doplněk, volný doplněk

Psaní čárky u doplňku závisí na jeho rozvití.

- a) Není-li doplněk rozvit, čárku nepíšeme.
- b) Rozvitý doplněk naopak čárkou oddělujeme z obou stran.

Doplněk může být vyjádřen:

- příčestím:
 - *Dojat* tleskal bravurnímu výkonu hlavního představitele.
- přídavným jménem:
 - *Nezlomený* stanul po letech opět v čele vojska.
- přechodníkem či přechodníkovou konstrukcí:
 - *Sedě vzpřímeně a hrdě*, odpovídal obžalovaný na palbu otázek.
- Tzv. volný doplněk se odděluje čárkami:
 - *Zodpovídá její otázky, ruce v klíně, nohy v černých botách u sebe, kabelku u nohou.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - přístavek

- Pokud za přístavkem následuje závorka, je třeba zvážit, zda se **text v závorce váže k přístavku**, jenž mu předchází – pak **píšeme čárku až po závorce**, např.:
 - *Kráska v nesnázích, další film Jana Hřebejka (a zároveň jeden z nejzajímavějších filmů roku 2006), získal pozornost kritiky.*
- Pokud se text v závorce k **přístavku neváže**, musíme **čárku napsat před závorkou**:
 - *ABC Personal Management, a. s., (dále jen „ABC“) prohlašuje...*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Zařazující a hodnotící přístavek

- Předcházejícímu výrazu a dodává odstín hodnocení, **odděluje se čárkami**, např.:

– Šér Chán, *nejobávanější tvor džungle*, Mauglího nenáviděl (= Šér Chán byl nejobávanější).

Shrnující přístavek (uvozený výrazy *zkrátka*, *prostě* apod.)

- **Odděluje se čárkami**, např.:

– *Toho tygra se báli medvědi, vlci, opice, zkrátka všechna zvířata.*

– *Na náměstí se přihnali muži, ženy, děti, prostě celé městečko.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - konkretizující přístavek

Jako konkretizující přístavek chápeme především:

- zpřesňující spojení po podstatném jménu,
- funkce, tituly,
- označení typu právnické osoby a jejich zkratky,
- názvy kapitol.

Oddělujeme ho čárkami, např.:

- *Karel Lesný, výherce nového automobilu, nemá řidičský průkaz.*
- *Fridrich Haller, nový předseda dozorčí rady, oznámil, že nikomu plat nezvýší.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

- Označení typu právnické osoby a jejich zkratky **oddělujeme čárkou z obou stran**, např.:
 - *Linie, a. s., vás zbaví nadbytečných kilogramů.*
- Je-li však daná společnost v obchodním rejstříku zapsána chybně, v praxi se vyžaduje, aby **byl chybný zápis dodržen**, např.:
- *Akci pořádá Alfa a. s. za mediální podpory regionálního tisku.*

Psaní čárky ve větě jednoduché – „my děti“

- Pokud vnímáme obě složky jako rovnocenné, **čárku nepíšeme**, např.:
 - *My **děti** jsme tam chodívaly.*
- Pokud chápeme druhou složku jako významově závažnější, **oddělíme ji čárkou z obou stran** a v mluvené řeči podpoříme tento způsob pauzou, např.:
 - *My, **děti**, jsme je přemluvily.*
- **Obě řešení jsou přípustná**, např.:
 - *My(,) **níže podepsaní účastníci(,)** protestujeme proti výsledku schůze.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Výčtový přístavek (*například, mimo jiné, tedy, tj. apod.*)

- Je podtypem přístavku konkretizujícího, např.:
 - *Některé knihy, například **Kniha džunglí, Dobrodružství Toma Sawyera aj.**, se nám líbí dodnes.*
- **Čárku však nepíšeme** v případě, pokud jsou spojkou uvedeny nevětné příklady a nelze je vynechat, aniž by zároveň význam věty zůstal stejný, např.:
 - *Filmy jako **Rambo, Terminátor, Vetřelec v malých dětech budí strach** (= filmy takového typu, jaké byly jmenovány).*

Psaní čárky ve větě jednoduché
- vysvětlující přístavek (*tj., tzv., totiž, tedy, a to*)

- **Čárkou oddělujeme.**
- Podává upřesňující informace, např.:
 - *Mauglí nedosáhl svého vítězství, **totiž přemožení Šér Chána**, bez pomoci přátel.*
- Případně udává přesný či jiný název předcházejícího jména, např.:
 - *Otokar Zach prodává dvě své největší firmy, **a to Omeko a Jox**, svému bývalému konkurentovi.*
 - *Maska čarodějnice, **totiž babiččino negližé**, přinesla Karolínce první cenu v soutěži masek.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - vsuvka

- S danou větou souvisí velmi volně, je **zpravidla oddělen čárkami (pomlčkami) z obou stran**, např.:
 - *Manželství je, **to mi věř**, choulostivá záležitost.*
 - *Prostě mu to, **jak se říká**, vyšlo.*
 - *Nezapomněla jsi, **doufám**, nic?*
 - *To je – **na mou duši** – první lež, kterou jsem od tebe slyšel.*

Psaní čárky ve větě jednoduché
- výrazy s oslabenou větnou platností
(*prosím, bohužel, naštěstí, samozřejmě, apod.*)

- **Můžeme oddělit čárkou v případě, chápeme-li informaci jako doplňující.** Varianta **bez čárky** však **není chybná**, např.:
 - *Pošlete nám(,) **prosím(,)** všechny potřebné údaje.*
 - *Ve vašem případě(,) **naštěstí(,)** není kam spěchat.*
- U některých modálních částic, jako jsou *samozřejmě, hlavně, jistě, možná, škoda*, je vedlejší věta závislá na výrazu s oslabenou větnou platností, **psaní čárky je možné, obvykle však čárku nepíšeme**:
 - ***Možná že** přijde.*
 - ***Samozřejmě že** ne.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - citoslovce a částice

- **Čárku nepíšeme** u vět s **částicemi** na začátku věty, např.:
 - *Což už není žádné odvolání? Ať se vám vše splní!*
- **Citoslovce se čárkou neodděluje**, když je spojeno s jiným důrazným zvolacím výrazem, např.:
 - *Ó kéž bych měl takovou sílu!*
- **Čárkou neoddělujeme** citoslovce, které je větným členem.
 - *Jen jsem se otočil a míč **frnk** a byl pryč (přísudek).*
- **Čárkou oddělujeme** citoslovce ve větné platnosti, např.:
 - *Haló, počkejte! **Sakra**, nemůžeš dát pozor?*
- **Oddělují se též částice a citoslovce s kontaktovou funkcí.**
 - *Přespíte u nás, **že ano?***

Psaní čárky ve větě jednoduché - čárka ve spojeních s *až*

- **Čárku píšeme**, je-li konstrukce s *až* připojena **dodatkově**, nebo má-li **význam stupňovací**, např.:
 - *Dlouho mě nepotkalo nic nepříjemného, až v květnu roku 1984.*
 - *Byl bledý, až sinalý; jeho nejistý, až mátožný krok nemohu zapomenout.*
- **Čárku nepíšeme** u konstrukcí s *až* ve **zdůrazňovací** funkci, např.:
 - *Vlasy jí sahají až na ramena.*
 - *Přinesl Janě snídani až do postele.*
- **Čárku lze psát**, vyjadřuje-li spojení s *až* následek děje, např.:
 - *Nepolevil(,) až do úplného vyčerpání.*

Psaní čárky ve větě jednoduché - čárka ve spojení s *až*

- *Až* může být také předložka s významem „kromě“.
- a) Předložkové spojení s *až (na)* je do věty včleněno **těsně** a píše se **bez čárky**:
 - *Až na jednoho přišli všichni.*
- b) Nebo je připojeno **volněji** a pak se **může oddělit** čárkou.
 - *Přišli všichni(,) až na Šárku.*

Psaní čárky ve větě jednoduché

Čárka ve spojeních s *od ... přes ... (až) do/k/po*

- Spojení chápeme jako postupně rozvíjející, **nepíšeme čárky**. Posloupnost může být založena:
 - a) na prostorových vztazích „směřování odněkud někam“, např.:
 - *Kráčel s křížem od fary přes vesnici až k božím mukám.*
 - b) na prosté časové následnosti:
 - *Dusno v pondělí vydrželo od rána přes oběd až do pozdního odpoledne.*
 - c) na společenské hierarchii:
 - *Dary byly přidělovány od nomenklatury přes revoluční gardy k členstvu strany.*

Psaní čárky ve větě jednoduché
Čárka ve spojeních s *od ... přes ... (až) do/k/po*

- **Čárkou lze oddělit** celé spojení s *od ... přes ... (až) do/k/po*, jestliže je chápeme jen jako volně vložené, např.:
 - *Samozřejmě i pití, od mléka přes džusy až po víno a destiláty, byl dostatek* (= např. mléko, džusy, víno...).

Psaní čárky ve větě jednoduché - výrazy, které se čárkou neoddělují

- ustálená spojení, např.:
 - *rukama nohama, křížem krážem, hlava nehlava, zuby nehty, hory doly, daleko široko, jakž takž.*
- vyjádření s významem přibližnosti, v nichž jsou obsaženy dvě číslovky, např.:
 - *Do konce zbývaly dvě tři vteřiny.*
- nesouřadná příslovečná určení stejného druhu, např.:
 - *letos v zimě, vlevo nahoře.*
- údaje o místě a času v datech, např.:
 - *V Praze 5. května 2013, Praha 5. 5. 2013 .*
- závěrečný pozdrav v dopise či e-mailu:
 - *S pozdravem*

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích
- případy, kdy čárku píšeme
Infinitiv zastupující vedlejší větu

- Infinitivní konstrukce zastupuje vedlejší větu:
- předmětnou:
 - *Maminka hledala, co snést nemocnému Pavlíkovi nejlepšího*
- přívlastkovou:
 - *Poradte mi spolehlivý způsob, jak zapůsobit na vlažné publikum.*

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích
- případy, kdy čárku píšeme
- podřadicí spojovací výraz (kromě *než*)

- Pokud zastupuje vedlejší větu, **čárku píšeme**, např.:
 - *Nevěděl, kam dřív skočit* (infinitiv zastupuje VV předmětnou).
 - *Řešili otázku, zda změnit strategii* (infinitiv zastupuje VV přívlastkovou).
 - *Nevím, jestli s tím vůbec začít* (infinitiv zastupuje VV předmětnou).
 - *Když upravit, tak se vším všudy* (infinitiv zastupuje VV příslovečnou podmínkovou).

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích - případy, kdy čárku píšeme

Zájmeno odkazuje na infin. konstrukci v platnosti vedlejší věty

- Analogie s vedlejšími větami, **oddělujeme čárkami**, např.:
 - *Jde o to, skutečně mu pomoci. (... , abychom pomohli)*
- Je-li konstrukce málo rozvita, **lze ji psát bez čárky**, např.:
 - *Tvůj život sám je důvodem k tomu(,) radovat se z něj.*
- Zájmeno a infinitivní konstrukce nemusí stát po sobě. Je i **přípustné psaní bez čárky**, např.:
 - *Jaké to je(,) vznášet se nahoře a dívat se na věci shora?*
- Není-li infinitivní konstrukce **uvozena zájmenem**, platnost vedlejší věty se ztrácí a **čárku nepíšeme**, např.:
 - *Na cestě za úspěchem už ti zbývá jen nebýt pyšný na dobré výsledky.*

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích

- případy, kdy čárku píšeme

Konstrukce vyjadřující podmínku a možnost

- V těchto konstrukcích je platnost vedlejší věty dána významovým vztahem řídící věty a infinitivní konstrukce.

– *Nebýt toho nedorozumění, byli bychom s Marií nadále alespoň přátelé* (= kdyby nebylo toho nedorozumění).

Konstrukce vyjadřující míru

- Měrový význam infinitivu je zesílen zdůrazňující částicí *jen*, před níž se píše čárka:
 - *Panáček byl jako živý, jen promluvit.*

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích

- případy, kdy čárku píšeme

Věty s výpustkou určitého slovesa

- Věty nejsou uvozeny podřadicími spojovacími výrazy a lze u nich dosadit sloveso v určitém tvaru tak, že vznikne hlavní věta.
- **Oddělujeme je čárkou, např.:**
 - *Hlavně [je důležité] nezpanikařit, říkala si.*

Psaní čárky v infinitivních konstrukcích - případy, kdy čárku nepíšeme

Infinitiv a slovesa *být* a *mít*

- Pokud je infinitiv závislý na slovesu *být* nebo *mít*, tvoří s ním těsnou jednotu, čárkou ho neoddělujeme, např.:
- *Není kam jít. Nemá oč se opřít. Nebylo s kým se poradit.*

Infinitiv a spojka *než*

- Čárku **píšeme pouze v případě, že následuje vedlejší věta**, ne pouze větný člen:
 - *Petr to zkoušel poměrně **dlouho, než** byl nakonec přijat ke studiu.*
 - *Ale: Dnes je mi už lépe než včera.*
- Následuje-li po *než* infinitivní konstrukce, chápeme ji jako větný člen a čárku nepíšeme:
 - *Nevidím jiné východisko než jednat i s ním.*